

Láhka sámedikkis

Addojuvvon Helssegis suoidnemánu 17. beavve 1995

Riikkabeivviid mearrádusa mielde ásahuvvo:

1 lohku

Almmolaš njuolggadusat

1 §

Lága ulbmil

Dán lága mielde dorvvastuvvo sápmelaččaide álgoálbmogin iežaset gillii ja kultuvrii guoski kulturišrádden sámiid ruovttuguovllus. Kulturišrádden gulli bargguid várás sápmelaččat válljeit válggaiquin iežaset gaskavuođas sámedikki. Sámediggi doaibmá vuoiqatvuodaministerija hálldahussuorggis.

2 §

Stáhta rudalaš vástu

Stáhta bušeahdas galgá várret mearreruđa dán lágas oaivvilduvvon bargguide.

3 §

Sápmelas

Sápmelažjan oaivvilduvvo dán lágas olmmoš, guhte atná iežas sápmelažjan, dainna eavtuin,

1) ahte son ieš dahje su váhnemiin dahje áhkuiin dahje ádjáin unnimustá okta lea oahppan sámegiela vuosttas giellanis; dahje

2) ahte son lea dakkár olbmo manisboahtti,

guhte lea merkejuvvon duottar-, vuovde- dahje guolásteaddjisápmelažjan eana-, vearroguddin- dahje heaggagirjis; dahje

3) ahte unnimustá okta su váhnemiin lea merkejuvvon dahje livččiin sáhttán merkejuvvot jietnavuoiagadahton olmmožin Sámi parlamentta dahje sámedikki válggain.

4 §

Sámiid ruovttuguovlu

Sámiid ruovttuguovlu oaivvilduvvo Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielldaid viidodagat ja Soade-gili gielldai Sámi bálgosa viidotat. Ásahusas dahje dan čuuvvosis almmustahttojuvvoo kárta ruovttuguovllu rájáid birra.

2 lohku

Sámedikki barggut

5 §

Almmolaš doaibmaváldi

Sámedikki bargun lea dikšut sápmelaččaid iežaset gillii ja kultuvrii ja sin sajádahkii álgoálbmogin guoski áššiid.

Bargguidasas gulli áššiin sámediggi sáhttá dahkat eisseválddiide álgagiid ja evttohusaid ja addit árvalusaid. Dán áššiin sámediggi geavaha dasa lassin mearridanválddi dan láhkai go dán lágas dahje

eará sajis lágas ásahuvvo.

6 §

Sápmelaččaid ovddasteapmi

Sámediggi ovddasta sápmelaččaid barguidasas gulli ássiin našuvnalaš ja riikkaidgaskasaš oktavuodain.

7 §

Cilgehush

Sámediggi ráhkada juohke jagi stáhtaráddái rádddehusa čilgehusa ráhkadeami várás čilgehudas, mii fuopmášahti lea dáhpáhuvvan sápmelaččaide earenomážit guoski ássiid ovdáneamis.

8 §

Mearrerudaid juohkin

Sámediggi šiehttá sápmelaččaid oktasaš atnui čujuhuvvon rudaid juohkimis.

Sámedikki šiehttamúššii 1 momeantta oaivvildan ássis ii oaččo ohcat nuppástusa váidimiin.

9 §

Ráddádallangeatnegasuuohta

Eisseválldit ráddádallet sámedikkiin buot viidát väikkudeheadjji ja mearkkašahti doaimmaid birra, mat sahttet njuolga ja earenomáš vugiu väikkuhit sápmelaččaid sajádahkii álgoálbmogin ja mat gusket sámiid ruovttuguovllus:

1) servodatplánemii;

2) stáhtaearatna, suodjalanviidodagaid ja meahceguovlluid dikšumii, geavaheapmá, láigoheapmá ja luohpadeapmá;

3) lohpeohcamušaide, mat oaivvildit roggansaji oažuma ja ruvkebiire vuodđudeamii;

4) sápmelaččaid kulturhápmá gulli ealáhusa láhkamearráduslaš dahje hálldahuslaš nuppástussii guoski ássi;

5) sámegielat ja sámegiela skuvlaoahpahusa ja sosial-ja dearvvasvuodábalvalusaid ovddideapmá; dahje

6) eará vástideaddjilágan sápmelaččaid gillii, kultuvrii dahje sin sajádahkii álgoálbmogin väikkudeheadjji ássai.

Ráddádallangeatnegasuoda ollašuhittima várás ássáigullevaš eisseválldi galgá várret sámediggi vejolašvuoda cealkit oaivilis ja ráddádallat ássi bira. Jos vejolašvuhta guddojuvvo geavatkeahitta, dat ii eastte eiiseválldi joatkimis ássi giedahala.

3 lohku

Doaibmabadji, doaibmaorgánat ja doaibma

10 §

Čoahkkáibidju ja doaibmabadji

Sámediggái gullet 21 lahtu ja njeallje várrelahtu, geat válljejuvvojít sámedikki válggain njealle kaleandarjahkái ain hávil. Sámedikkis galget leat unnimustá golbma lahtu ja okta várrelahttu sámiid ruovttuguovlu gudege gielddas.

Stáhtaráddi mearrida sámedikki válggaid bohtosa vuodul sámedikki lahtuid ja várrelahtuid doaibma-seaset, miediha bivdagis earu doaimmas ja mearriida máinnašuvon válggaid bohtosa vuodul odda lahtu ja várrelahtu dan sadjái, guhte lea válgaaígodagas heitán leames lahttu dahje várrelahttu.

Jos sámedikki lahttu dahje várrelahttu manaha 22 §:s oaivvilduvon válgadohkálašvuoda doaibmasi, stáhtaráddi galgá sámedikki álgaga vuodul gávnahit, ahte su luohttámušdoaibma lea nohkan.

11 §

Ságajodiheaddji

Sámediggi vállje gaskavuodastis ságajodiheaddji ja guokte várreságajodiheaddji. Válljemis galgá dalán almmuhit vuogitavuodáministerijai.

Ságajodiheaddji doaibmá barggustis válđodoaibmasaččat.

12 §

Čoahkkimiidda bovdén

Sámediggi šiehttá čoahkkimiiddis doallamis. Čoahkkima galgá dasa lassin bovdet čoahkkái, jos ságajodiheaddji dahje stíva atná dan dárbbašlažčan dahje goalmátoassi lahtuin nu gáibida.

Jos sámiid ruovttuguovllu gielddas válljejuvvon lahttu ii sáhte váldit oasi čoahkkimii, su sadjái galgá bovdet seammá gielddas válljejuvvon várre-

lahtu.

13 §

Sámedikki stivra

Sámediggi vállje gaskavuođastis stivrra ságajodi-headđji ja guokte váreságajodiheaddji ja eane-mustá njeallje eará lahtu.

Stivra válbme áššiid sámedikki čoahkkimii ja ol-lašuhttá dikki šiehtamušaid dan lähkai go bargo-ortnegis lagabut mearriduvvo.

14 §

Eará doaibmaorgánat

Sámediggi ásaha válgalávdegotti 4 logus oaivvilduvvon válggaid várás. Diggi sahtta ásahit maid-dái eará doaibmaorgánaid sápmelačcaid kulturieš-ráddemii gulli áššiid dikšuma várás.

15 §

Doaibmaválddi sirdin

Sámedikki stivra ja eará doaibmaorgánat sahttet geavahit diggái gulli doaibmaválddi dan lähkai go dán lágas ásahuvvo dahje sámedikki bargoortnegis mearriduvvo.

Ovdalis 1 momeanttas mánnašuvvon doaibmaválddi sirdin ii leat lobálaš 7 §:s, 10 § 3 mo-meanttas, 11-14 §:s iige 40 §:s oaivvilduvvon áššiin.

16 §

Doaimmahagat ja bargoveahka

Sámedikkis leat doaimmahagat ja bargoveahka dan lähkai go das ásahusas lagabut ásahuvvo.

17 §

Mávssut ja buhtadusat

Sámedikki lahtuide, eará luohittámušolbmuiđe, bargovehkii ja áššedovdiide máksojuvvojti bálkkashupmi, málkegoluid buhtadus, beaiveruhta ja eará buhtadus dan lähkai go sámedikki nannen máksoluolggadusas lagabut mearriduvvo.

18 §

Áššemeannudeapmi

Sámediggi lea šiehttanválddalaš go ságajodiheadđji dahje goabbánu várreságajodiheaddjiin ja unniustá bealli eará lahtuin leat čoahkis.

Sámedikki ja dan ásahan doaibmaorgána lahtu lea eastalaš válidt oasi dakkár šiehtamuša dakkamii, mii guoská personnalaččat sutnje dahje su dakkár lagaš fuolkái, gii oaivvilduvvo hálldahus-meannudanlága (598/82) 10 § 2 momeanttas, dahje olbmuí, gean mánnašuvvon momeanttaa mielde sahtta buohtasdahtit dakkárázžii.

Ássit čovdojuvvojtit sámedikkis eanetlogušiehttamášain. Jos sierra oaivilat ožzöt seammá ollu jienaid, de dalle deaddá ságajodiheaddji oaivil. Válgaain bohtá válljejuvvot dat, guhte oažu eanemus jienaid. Jos jienat ožžojuvvojtit seammá ollu, de dalle vuorbáduvvo.

4 lohku

Sámedikki válggat

19 §

Válgajahki

Sámedikki válggat doaimmahuvvojtit juohke njealját jägi (*válgajahki*).

20 §

Válgabiire ja válgalávdegoddi

Sámedikki válggaid várás riika lea oktan válgabiiren.

Válggaid ollašuhttá 14 §:s oaivvilduvvon válgalávdegoddi dán lága ja válganjuolggadusa mielde.

Válgalávdegoddái gullet ságajodiheaddji ja njeallje eará lahtu, geain juohke ovittas lea personnalaš várrelahttu. Lávdegottis galgá leat lahttu ja várre-lahttu sámid ruovttuguovllu juohke gielldas. Lávdegoddi vállje gaskavuođastis várreságajodiheaddji.

Válgalávdegottis lea vuogatvuhta válidt alces čälli ja vuogatvuodaministerija lobiin eará dárbašlaš bargoveaga.

21 §

Jienastanvuorivuohuota

Sámedikki válggain lea ássanbáikái geahčakeah-tá jietnavuoigadahton juohkehaš ovdal válga-jagi álggu 18 lagi deavdán sápmelaš, guhte lea Suoma riikkalahttu dahje geas olgoriikka álbmotlahtun leamaš ruovttugielda Suomas dan guovtte lagi áigge, mat leamaš dalán ovdal válga-jagi.

22 §

Válgadokálašvuohuota

Sámedikki válggain lea válgadokálaš juohkehaš jietnavuoigadahton, guhte lea miehtan evttohassan ja guhte ii leat hovdenvulóš.

23 §

Válgalogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada jietnavuoigadahton olbmuin válgalogahallama ovddit Sámi parlamentta dahje sámedikki válggaid válgalogahallama ja olm-mošdiehoortnega diedutid vuodul. Válgalogahallamii merkejuvvon jietnavuoigadahton olbmo namma, persovdanumnumir ja čujuhus.

Válgalávdegoddi sahttá iežas álgaga vuodul dievasmahttit válgalogahallama sámírádi Suoma juhkosa jagis 1962 dahkan olmmošdutkamuša dahje eará vásteedaddji diedu vuodul.

Válgalogahallamii galgá bividaga vuodul lasihit das väili 3 § 1 momeantta 2 ja 3 čuoggás oaivvil-duvvon sápmelačča ja olgoriikka álbmotlahtun jietnavuoigadahton sápmelačča.

Válgalogahallamii merkejuvvon olbmo galgá sikkui ert logahallamis iežas gáibádusas dahje go olmmoš lea jápmán.

24 §

Almmuhangoarta

Válgalávdegoddi ráhkada juohke ovttas válgalogahallamii váldojuvvon olbmox almmuhangoartta, mas oindnojtit jietnavuoigadahton olbmox válgalogahallamii váldojuvvon ja válganjuolggadusas gáibiduvvon eará diedut.

Válgalávdegoddi sádde almmuhangoartta ieš-guhtet jietnavuoigadahton olbmuin, gean čujuhus

lea diedus, áiggil ovdal go válgalogahallan biddjo-juvvo oaidninláhkai.

25 §

Válgalogahallama oaidninláhkai bidjan.

Válgalávdegoddi bidjá válgalogahallama oaid-ninláhkai 14 beaváí sajide, mat almmuhuvvojít válganjuolggadusas lagabut. Oaidninláhkai áiggi nohkamis galgá leat válggaid doaimmaheampái unnimustá njealje mónotbaji. Válgalogahallama bidjamis oaidninláhkai galgá almmolaččat gulahit.

26 §

Válgalogahallama njulgengáibádus

Guhte oaivvilda, ahte son lea eahpevuovigallačcat guddojuvvon ert 23 §:s oaivvilduvvon válgaloga-hallamis dahje ahte sutnje guoski merkejupmi válgalogahallamis lea boastut, sahttá čálalaččat gáibidit válgalávdegottis njulgema 14 beavve siste oaidninláhkai áiggi nohkamis. Válgalávdegoddi gal-gá šiehtat ássis hohpolacčat.

Válgalávdegotti šiehtamušii duhtameahuttun olmmoš sahttá bidjat njulgengáibádusa válga-njuolggadusas ásahuvvon mearreáiggi siste sáme-dikki stírra giedhallamii.

27 §

Evttohasaid bidjan ja evttohaslogahallan

Evttohosa bidjamis sámedikki válggaid ja evtto-haslogahallamis mearriduvvo lagabut válganjuolggadusas.

28 §

Válgadoaimmahus

Sámedikki válggat doaimmahuvvojít poastta bokti čakčamánu vuosttas dievas vahku vuossárg-gas álgí njealje vahku áigodagas. Válggaid doaim-maheamis galgá almmolaččat gulahit dan láhkai go válganjuolggadusas mearriduvvo.

Válgalávdegoddi galgá bidjat loahpalaš válgalogahallamiid ja evttohaslogahallamiid válggaid boddii oaidninláhkai dan láhkai go válganjuolggadusas mearriduvvo.

29 §

Válgadoaimmahusa álgaheapmi ja válgaássébáhpáriid párat

Válgadoaimmahus álgá válgaássébáhpáriid sádemuin jietnavuoigadahtton olbmuide. Ássébáhpárat doaimmahuvvojít poastta bokti čálihuvvon sáttan. Válgaássébáhpárat leat válgalávdegottis steampalastán jienastanlihppo, válgakonfaluhtta, sáddenreive, sáddenkonfaluhtta, evttohaslogahallan ja jienastanrávvagat.

30 §

Jienasteapmi

Jietnavuoigadahtton olmmoš sahtá geavahit jietnavuoigatuodas go lea ožzon válgaássébáhpáriid. Jienasteapmi lea dahkkon, go jietnavuoigadahtton olmmoš lea bidjan poastta fárrui čálihuvvon sáttan sáddenkonfaluhtta, man sisá lea gokčojuvpon giddnejuvpon válgakonfaluhtta, man siste lea jienastanlihppo, ja sáddenreivve, man son lea deavdán ja vuolláičállán. Jos jietnavuoigadahtton olmmoš bidjá fárrui almmuhangoarttas, son merke sáddenreivesis dušse vuolláičállosis.

31 §

Válgaássébáhpáriid máhcaheapmi

Poastta bokti sáddejuvpon 30 §:s oaivvilduvvon válgaássébáhpárat galget leat válgalávdegottis ovdal go jienaid rehkenastin álgá.

32 §

Jienasteapmi dikšunlágádusas ja ruovtus

Olbmot, geat leat divšsus lággadusas sámiid ruovttuguovllus ja dat olbmot, geat leat divšsus ruovtus ruovttuguovllus ja geat eai eará láhkai ráhtáisi jienastit almmá mearhiis váttisuodaid haga, ožzöt jienastit dikšunbáikkisteaset.

Dikšunbáikkis jienasteami várás válgalávdegoddi mearrida guoskevaš gieldda válgalávdegottis ovdasteaddji lahtu ja várrelahtu válgadoibaolmomožin ja su várreolmomožin.

Dikšunbáikkis jienastettiin jienasteamis galgá leat jienasteaddji ja válgadoibaolbmo lassin fárus jienasteaddji válljen dahje dohkkehán sámedikki

válgalogahallamiimerkejuvvonjietnavuoigadahtton olmmoš.

33 §

Jienasteapmi olgoriikkain

Jienasteapmái olgoriikkain heivehuvvojít 30 § njuolggadusat válganjuolggadusas lagabut mearri-duvvon vuogi miedle.

34 §

Jienaid rehkenastima álgaheapmi

Válgalávdegoddi rehkenastigoáhtá jienaid válga-daimmahus manjá boahtti vuossárgga diibmu 18 válganjuolggadusa miedle. Jienaid rehkenastima álgaheapmi manjá boahtá sáddenkonfaluhtat guddojuvvojít rabakeahttá ja vuhtiiválddekeahttá. Doaimmahusas dollojuvvo beavdegríji.

35 §

Merkejupmi válgalogahallamii

Jienaid rehkenastin álgahuvvo rahpamiin sáddenkonfaluhtat ja merkemiin buot jienastan olbmuud válgalogahallamii sáddenreivve miedle.

Jienasteami galgá guoddit vuhtiiválddekeahttá:

- 1) jos jienastan olmmoš ii leat merkejuvpon válgalogahallamii jietnavuoigadahtton olmmožin dahje jos gávnahuvvo, ahte son lea jápmán;
- 2) jos sáddenreive lea nu váilevaš, ahte ii boade čielgasit ovdan, gii olbmuud lea jienastan; dahje
- 3) jos válgakonfaluhtat lea rabas dahje dasa lea dahkkon jienasteaddjái dahje evttohossii guoski dahje eará ásshehis merkejupmi.

Manjelgo buot jienastan olbmot leat merkejuvpon válgalogahallamii ja jienasteamis vuhtiiválddekeahttá guddojuvvojón válgakonfaluhtat sáddenreivviideaset siste leat sirrejuvpon dohkkehuvvon válgakonfaluhtain, biddjojuvvojít dohkkehuvvon válgakonfaluhtat rabakeahttá válgaurdnii.

36 §

Jienastanlihpuid juogadeapmi joavkuide

Go buot dohkkehuvvon válgakonfaluhtat leat vál-gaurtnas, rahppojuvvo urdna ja válgakonfaluhtat.

Jienaid rehkenastima várás jienastanlihpot juoga-

duvvojít joavkkuide nu, ahte guđege evttohasa buorrin addojuvvon jienat leat iežas joavkun. Fámohis jienastanlihpot sirrejuvvojít iežas joavkun. Gudege joavkku jienastanlihpuid mearri rehkenastojuvvo. Jienaid rehkenastimis dollojuvvo sierra beavdegrji.

37 §

Jienastanlihppo fámohisvuohta

Jienastanlihppo lea fámohheapmi:

- 1) jos váljakonfaluhdas lea earágé go okta jienastanlihppo;
- 2) jos jienasteapmi lea guđdojuvvon vuhtiiváldde-keahttá 35 §:s ásahuvvon ákkain;
- 3) jos jienastanlihppon lea geavahuvvon eará go válgalávdegotti prentehan steampalaston jienastanlihppo;
- 4) jos evttohasa nummir lea merkejuvvon nu, ahte ii cielgasit boade ovdan gudemuzzi jietna lea oaivvilduvvon; ja
- 5) jos jienastanlihppui lea čállojuvvon jienasteaddji namma dahje dasa lea dahkon sierra dovdomear-ka dahje eará ásséhis merkejupmi. Ásséheapmin ii adnojuvvo merkejupmi, mii dušše čilge, gudemus evttohasa jienasteaddji lea hálidan jienastit.

38 §

Válggaid bohtosa mearrašuvvan

Sámedikki lahttun bohtet válljejuvvot 21 eane-
musat jienaid fidnen evttohasa, dainna eavttuin,
ahte sin joavkkus leat unnimustá golbma evttohasa
sámiid ruovttuguovllu guđege gielldas. Jos masnu
dán gielldain eai leat dán joavkkus golbma evt-
tohasa, bohtet dán giellda evttohasain válljejuvvot
golbma eanemusat jienaid fidnen evttohasa.

Várrelahtun bohtá válljejuvvot evttohas, guhte
lea sámiid ruovttuguovllu guđege gielldas vállje-
juvvon bohtán evttohasaid manjá fidnen čuovvo-
vaš eanemus jienaid.

Jos jietnamearit leat seammá stuorrát, čovdo-
juvvo daid gaskasaš ortnet vuorbádemiin.

39 §

Válggaid bohtosa nannen

Válggaid bohtosa nanne válgalávdegoddi čoahk-
kimistis, mii dollojuvvo goalmam̄at beaivve jienaid

rehkenastima álgaheamis ja mii álgá diibmu 18.

Válggaid bohtosa galgá dalánaga almmuhit vuog-
atvuodaministerijai sámedikki lahtuid ja várre-
lahtuid mearrideami várás doaimmaidasaset čuov-
vovaš doaibmabadjái.

40 §

Válggaid bohtosii guoski njulgengáibádus

Jietnavuoigadahton olmmoš, guhte oaivvilda,
ahte válgalávdegotti šiehttamuš válggaid bohtosa
nannemis dahje dasa laktáseaddji doaibma lea dán
lága dahje válganjuolggadusa vuostá, sáhtá dahkat
sámediggái njulgengáibádusa 14 beaivve siste das,
go válgalávdegoddi lea nannen válggaid bohtosa.

Sámediggi galgá giedahallat njulgengáibádusa
hohpolaččat ja manjimustá ovdal válgajagi nohka-
ma.

Jos válgalávdegotti 1 momeanttas oaivvilduvvon
šiehttamuš dahje doaibma leamaš dán lága dahje
válganjuolggadusa vuostá ja dát lea väikkahan
válggaid bohtosii, válggaid bohtosa galgá njulget
ja stáhtaráddi galgá dárbus bárbo mield mearrantid sáme-
dikki lahtuid ja várrelahtuid njulgejuvvon válggaid
bohtosa mielde.

5 lohku

Nuppástusohcan

41 §

Váidinvoigatuvohta

Sámedikki stivrra ja lávdegotti dahje dikki ása-
han eará doaibmaorgána šiehttamuššii oažžu ohcat
nuppástusa váidimiin sámediggái, jos dán lágas
dahje eará sajis lágas ii nuppeláhkái ásahuvvo.
Sámedikki šiehttamuššii oažžu ohcat nuppástusa
váidimiin alimus hálldahusriktái. Nuppástusohcamíi
gusto, mii nuppástusohcamis hálldahusásshiin
addojuvvon lágas (154/50) ásahuvvo.

6 lohku

Sierranas njuolggadusat

42 §

Bargoveaga váldin

Sámedikki válđá bargovehkii gullevaš virgeolb-muid ja bargiid. Virgeolbmuin lea heivvolaš osin fámus, miū stáhta virgeolmmošlágas (750/94) ásahuvvvo.

43 §

Lagat njuolggadusat ja mearrádusat

Lagat njuolggadusat dán lága heiveheamis addojuvvojít ásahusain.

Lagat mearrádusat sámedikki válggain addojuvvojít válganjuolggadusas ja sámedikki doaimmas sámedikki bargoortnegis. Válganjuolggadusa nanne vuogatvuodaministeriija ja bargoortnega sámediggi.

44 §

Fápmuiboahtin

Dát lähka boahta fápmui oddajagemánu 1. beaivve 1996.

Ovdal lága fápmuiboahtimá sáhttá álgit dan olla

Helssegis suoidnemánu 17. beaivve 1995

šuhttima gáibidan doaimmaide.

45 §

Sirddanjuolggadusat

Go dát lähka lea boahtán fápmui, stáhtaráddi mearrida Sámi parlamentta lahtuid sámedikki lahttun dassážii go Sámi parlamentta doaibmabadjí nohká ja dievasmahtti sámedikki čoahkkáibiju máinnašuvvon mearreáigái dakkárin, go dán lágas ásahuvvvo, mearridemiin Sámi parlamentta válgalávdegotti vuogatvuodaministerijai dahkan almmuhusa vuodul ja majimuš doaimmahuvvon Sámi parlamentta válggaid bohtosa vuodul dárbbašlaš lasselahtuid ja várrelahtuid doaimmaidasaset. Stáhtarádi mearrádusa addima rádjáí Sámi parlamenta dikšu almmá sierra mearrádusa haga sámediggái dán lágas ásahuvvvo bargguid.

Sámediggi sirdá lága fápmuiboahdedettiin Sámi parlamentta virgeolbmuid sámedikki vástideaddji virggiude almmá ahte almmuha virggiid rabasin, jos ássáigullevaš virgeolbmuin lea dohkálašvuohtha virggiide.

Dásseválddi Presideanta

MARTTI AHTISAARI

Vuoigatvuodaministtar Sauli Niinistö